



Pravoo Peutervolg- en hulpsysteem

Analyse doelen Jonge kind

slo

Maart 2013

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Verantwoording



2013 SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling), Enschede

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

SLO

Afdeling: Primair Onderwijs & Kenniscentrum Leermiddelen

Postbus 2041, 7500 CA Enschede

Telefoon (053) 4840 664

Internet: www.slo.nl & www.leermiddelenplein.nl

E-mail: so-po@slo.nl & leermiddelenplein@slo.nl



Pravoo Peutervolg- en hulpsysteem

DEEL 1: ACHTERGRONDGEGEVENS

Titel	<i>Pravoo peutervolg- en hulpsysteem</i>
Auteurs	Luc Koning
Uitgever	Uitgeverij PRAVOO
Jaar van uitgave	2005-2007
Doelgroep	Peuters van twee tot vier jaar in kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Eventueel ook kinderen in groep 1 met een laag ontwikkelingsniveau.
Samenstelling van het instrument	Het pakket bestaat uit: een handleiding, een map met het peutervolg- en hulpsysteem, een persoonlijk ontwikkelboekje peuters en een spiegelboekje. De map bevat ook diagnosehulpmiddelen, hulpverleningsprogramma's, ouderadviseerbriefjes, aanwijzingen voor de organisatie in de groep en aanwijzingen voor de oudervoorlichting.
Doorgaande lijn	Van elk kind wordt een persoonlijk ontwikkelingsboekje ingevuld op 5 peilpunten in zijn peuterspeelzaal carrière. Dit boekje kan meegenomen worden in de overdracht naar de basisschool. Voor groep 1 en 2 is een soortgelijk instrument ontwikkeld.
Geanalyseerde onderdelen	Persoonlijk ontwikkelboekje en signaleringshulpen.
Uitgangspunten en doelstellingen van het instrument	“Op basis van het idee van de beweging naar buiten is er een peutervolgsysteem nodig dat voldoet aan de volgende kenmerken: Het systeem moet de ontwikkeling van een kind in kaart kunnen brengen. Daarbij moet het eerste uitgangspunt zijn dat kinderen ontwikkelingsgelegenheid moeten krijgen om te laten zien welke spontane ontwikkelingsmogelijkheden ze hebben. Daarna moet het systeem niet alleen aangeven hoe het kind functioneert, maar moet het die ontwikkeling ook laten zien. Een peutervolgsysteem moet zinnige dingen over kinderen kunnen zeggen en dat kan alleen als het systeem objectief is en de ontwikkelingspsychologie als basis heeft. Als kinderen weinig mogelijkheden hebben om spontaan zonder veel begeleiding tot de beweging naar buiten te komen dan moeten ze speciaal begeleid worden. Om tot deze begeleiding te komen moet er gediagnosticeerd worden”.
Korte beschrijving van visie op <u>het jonge kind</u> zoals aangegeven in het instrument/ de methode	“De start van de beweging naar buiten. In deze map staat dat opvoedingsuitgangspunt centraal. Vanaf het tweede jaar begint het proces van loskomen van het thuismilieu en de zelfstandigheidontwikkeling. Met de beweging naar buiten wordt in deze map het hoofdprincipe van de ontwikkeling en de opvoeding weergegeven als een rode draad in het omgaan met kinderen. Het kind moet de ruimte krijgen en soms geholpen worden om na een periode van baby zijn, met nadruk op de verzorging, de eerste periode van taalontwikkeling, het ervaren van affecties, het leren lopen en er nu zelf op uit te gaan.”
Inhoud	Leerlingvolg- en hulpsysteem voor peuterspeelzalen, dagverblijven en eventueel kinderen met een laag ontwikkelingsniveau uit groep 1. In het instrument komen de volgende aspecten aan de orde: spelen; werken; kring; sociaal-emotionele ontwikkeling; taalontwikkeling; motoriek; zintuiglijke waarneming; zelfredzaamheid. De ontwikkeling van elk kind wordt aan de hand van vijf peilpunten (van binnenkomst tot het vertrek naar de basisschool) in het persoonlijk ontwikkelingsboekje bijgehouden. Hierbij zijn de aanduidingen heel summier. Normering hierbij ontbreekt. In de map staan bij de diverse signalerings- en



	<p>diagnosehulpen wel soms nadere omschrijvingen. In het spiegelboekje staat per leeftijdsgroep (steeds per half jaar) de ontwikkelingslijnen nader omschreven. De benamingen komen hierbij niet exact overeen met het instrument. In de map zijn naast aanvullende signalerings-, diagnose en begeleidingshulpen, ook brieven voor ouders opgenomen.</p>
Aspecten taalontwikkeling	<p>Voor taal worden de volgende aspecten onderscheiden: verstaanbaarheid, woordenschat actief, zinslengte, taalbegrip en taalgebruik .</p>
Aspecten rekenontwikkeling	<p>In het instrument is geen expliciete aandacht voor de rekenontwikkeling van een kind. Wel wordt de visuele waarneming geobserveerd. Hierbij komen enkele rekenbegrippen aan de orde: zoeken van dezelfde vormen, ordenen van groot naar klein, sorteren op vorm en kleur.</p>
Aspecten sociaal-emotionele ontwikkeling	<p>Het instrument onderscheidt de volgende aspecten van sociaal- emotioneel gedrag: contact met leidster, sociaal initiatief naar; aangaan van conflicten, voorkomen van angsten, zelfstandigheid en gedrag t.o.v. de regels.</p>
Werkwijze	<p>De basis van het peutervolgsysteem is het persoonlijk ontwikkelingsboekje. Dat is een blad op A3 formaat waarop de leidster op verschillende momenten in de peuterspeelzaal carrière van een kind, de zogenoemde peilpunten, het functioneren van kinderen kan vastleggen om zo een beeld te vormen van de ontwikkeling van het kind. Het Pravoo peutervolg- en hulpsysteem wordt na het eerste peilpunt van de binnengekomen peuter ingevuld op vaste momenten, in januari en juni. Van de resultaten van de peuters individueel, kan een groepsoverzicht gemaakt worden. Met het groepsoverzicht kan een groepsonderwerp gekozen worden waar dan in de komende periode aan gewerkt wordt. Het volgsysteem wordt afgesloten als het kind de peuterspeelzaal verlaat. Het vijfde en laatste peilpunt 5 wordt ingevuld en er vindt een overdracht plaats naar het basisonderwijs.</p>
Aanwijzingen voor normering	<p>Bij de negen onderdelen in het persoonlijk ontwikkelingsboekje geeft de leidster per peilpunt aan in hoeverre een kind het onderdeel beheerst. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de signaleringshulpen. Het gedrag buiten de haken is het gewenste gedrag.</p> <p>Dit gedrag wordt aangegeven met een streepje onder de desbetreffende beschrijving maar ook door hier met behulp van bolletjes een mate aan te geven. Een kind scoort een min als het ongewenste gedrag zich altijd voordoet, scoort een +- als het gedrag wisselend voorkomt en een + als het gewenste gedrag zich steeds voordoet. Opvallende zaken in de ontwikkeling (zoals terugval) kunnen met pijlen aangegeven worden.</p>
Aanwijzingen voor hulp bij gesignaleerde problemen	<p>Wanneer een kind in een groep opvalt, kan dat kind gediagnosticeerd worden. Het kind wordt dan gedetailleerder in kaart gebracht door het diagnose/ handelingsplanblad. In de map staan speciale programma's die aansluiten bij de problematiek van een kind, de begeleidingsprogramma's. Deze programma's bestaan uit een aantal vooropmerkingen en tips voor de uitvoering van de begeleiding. Bij een aantal begeleidingsprogramma's is een plan opgenomen zoals een spelbegeleidingsprogramma.</p> <p>Bij kinderen in het speciaal (basis) onderwijs kan het hanteren van vaste peilpunten een probleem opleveren. Daarvoor is een algemeen ontwikkelingsprofiel opgesteld.</p>



	Dat gaat uit van leeftijd en laat zien welk ontwikkelingsprofiel het kind vertoont t.o.v. die leeftijd.
Opmerkingen	Inmiddels (2012) is er een nieuw Pravoo-volgsysteem voor dagverblijven verschenen. Nieuwe gebruikers in peuterspeelzalen worden aangeraden deze aan te schaffen. Met het nieuwe systeem kan de hele ontwikkeling van kinderen van 0-4 jaar in kaart gebracht worden. Het pakket bestaat uit drie onderdelen: scoreboekjes, een handleiding bij het scoren en een pedagogisch hulpboek met daarin de aanwijzingen voor de begeleiding.

DEEL 2A: ANALYSE-RESULTATEN (beschrijvend)

Taal

Domein Mondelinge taalvaardigheid	
woordenschat en woordgebruik	In het instrument moet alleen aangegeven worden of de actieve woordenschat voldoende, beperkt of zeer gering is. In de map zijn signaleringshulpen opgenomen om de woordenschat nader te onderzoeken. Hierbij komen verschillende categorieën woorden aan de orde. In het spiegelboekje wordt uitgegaan van een passieve woordenschat van 5500 woorden en een actieve woordenschat van 1500 woorden.
vloeiend en verstaanbaar spreken	In het instrument moet omcirkeld worden of de verstaanbaarheid, zinslengte, taalbegrip en taalgebruik voldoende, matig of zwak is. In het spiegelboekje wordt nadrukkelijker ingegaan op de ontwikkeling. De signaleringshulp <i>taalgebruik en taalbegrip</i> geeft meer handvatten om te bepalen of kinderen aan de doelstellingen voldoen.
luisteren	In het instrument wordt gekeken naar de luisterhouding (percentage van voorleestijd). Bij de signaleringshulp wordt ingegaan op luisteren naar instructietaal, het aanspreken door de leidster, het begrijpen van de taal van andere kinderen en het (vijf minuten) kunnen luisteren naar een voorleesverhaal.
gesprekjes voeren	In het instrument wordt wel ingegaan op het contact maken met de leidster maar niet op het voeren van gesprekjes. Gespreksregels komen niet expliciet voor in het instrument; kringregels wel.
mening uiten en vragen stellen	Dit aspect is niet uitgewerkt in de instrument.
Domein Ontluikende en beginnende geletterdheid	
leesplezier	Leesplezier is geen onderdeel van het instrument. Dat geldt ook voor de andere, hieronder staande, aspecten van ontluikende en beginnende geletterdheid.
oriëntatie op boek en verhaal	In het instrument wordt alleen aangegeven dat een kind naar een voorleesverhaal kan luisteren. Verdere doelen komen niet aan de orde.
oriëntatie op geschreven taal	Niet uitgewerkt in het instrument.
fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe	Niet uitgewerkt in het instrument.
Domein Taalbeschouwing	
algemeen	Taalbeschouwing is niet uitgewerkt in het instrument.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Bron: www.leermiddelenplein.nl

Domein Zelfbeeld/ Ontwikkeling van identiteit	De doelen rond de ontwikkeling van de identiteit zijn niet aangetroffen in het instrument. Bij de omschrijvingen in het spiegelboekje staan wel aspecten rond zelfbeeld, in het instrument komen deze niet terug.
Domein Ontwikkeling van zelfstandigheid	Er wordt gekeken naar het algeheel welbevinden (optimaal/niet optimaal). Bij problemen kan een signaleringslijst worden ingevuld. Deze is gericht op negatief (ongewenst) gedrag. Het vragen om hulp komt alleen aan de orde bij het nog niet (zo) zelfstandig zijn. Bij het item 'redzaamheid' komen aan bod: het aankleden, eten en drinken, handen wassen en de zindelijkheid. Ook wordt gekeken of kinderen in staat zijn om zelf problemen op te lossen. Verdere doelen van het domein Ontwikkeling van de zelfstandigheid komen niet voor in het instrument.
Domein Sociaal gedrag/ ontwikkeling van sociale vaardigheid	Het item 'sociaal emotioneel gedrag' gaat in op het nemen van initiatief tot contact met de leidster en met andere kinderen. Ook wordt gekeken naar het samen kunnen spelen .
Domein Werkhouding en concentratie	Aan de orde komen de speelduur (15 minuten of langer), werkduur (10 minuten taakgericht bezig), de instructiegerichtheid (let op, luistert), de werkmotivatie en werkinitiatief. Ook wordt gekeken of het kind zelf problemen kan oplossen. Het zelfstandig een taak uitvoeren komt niet expliciet aan bod.

DEEL 2B: ANALYSE-RESULTATEN (tabel)

- = aanwezig
- ▣ = gedeeltelijk aanwezig
- = niet aanwezig
- n.v.t. = niet van toepassing

Taal

Het kind ...		
Domein Mondelinge taalvaardigheid		
Woordenschat en woordgebruik	Heeft een passieve woordenschat van gemiddeld 4000 woorden.	■
	Heeft een actieve woordenschat van gemiddeld 2000 woorden.	▣
	Gebruikt woorden in een andere situatie.	□
	Gebruikt steeds meer verschillende en complexere woorden.	□
	Kent het verschil tussen ik, jij, hij/zij.	■
	Gebruikt verleden tijd.	■
	Gebruikt onbepaalde voornaamwoorden.	□
	Gebruikt bijvoeglijke naamwoorden.	■
	Gebruikt het woordje <u>er</u> .	□
Heeft 75% van de klinkers en medeklinkers van het Nederlands taalsysteem verworven.	■	

Het kind ...		
Vloeiend en verstaanbaar vertellen	Omschrijving taalniveau.	
	Maakt zinnen met een vervoegd werkwoord.	■
	Maakt eenvoudige samengestelde zinnen.	■
	Maakt vraagzinnen.	■
	Kan praten over thema's buiten het hier en nu.	■
	Heeft nog moeite met langere zinnen.	■
	Maakt nog regelmatig fouten met onregelmatige werkwoorden.	■
	Vertelt over wat hij gedaan of meegemaakt heeft op verstaanbare en begrijpelijke wijze.	■
	Benoemt en beschrijft alledaagse aspecten, zoals mensen, plaatsen en dingen.	■
	Beschrijft een aantal veel voorkomende handelingen, zoals eten of naar bed gaan.	■
Luisteren	Kan enkelvoudige instructie begrijpen en uitvoeren.	■
	Luistert naar een op de leeftijd afgestemd verhaal en ontwikkelt verhaalbegrip door het interactief voorlezen.	■
	Luistert naar een op de leeftijd afgestemde radio/televisiefragment/gesproken tekst op internet.	<input type="checkbox"/>
	Luistert naar een ander.	■
Gesprekjes voeren	Kan een gesprek voeren met leidster en een ander kind.	<input type="checkbox"/>
	Kent enkele gespreksregels.	<input type="checkbox"/>
	Reageert spontaan op ander kind of leidster.	<input type="checkbox"/>
	Geeft antwoord op vragen van de leidster of ander kind.	■
	Wie-, wat-, waar-vragen.	<input type="checkbox"/>
	Aanwijsvragen.	<input type="checkbox"/>
	Luistervragen.	<input type="checkbox"/>
	Voorspélvragen.	<input type="checkbox"/>
Keuzevragen.	<input type="checkbox"/>	



Mening uiten en vragen stellen	Leert vergelijkingen te maken en zijn mening te geven.	<input type="checkbox"/>
	Stelt vragen om ergens meer over te weten te komen: <i>wat, wie, waar, waarom</i> .	<input type="checkbox"/>
	Vraagt om hulp.	<input type="checkbox"/>
Domein Ontluikende en beginnende geletterdheid		
Leesplezier	Beleeft zichtbaar plezier aan voorlezen, boeken en rijmpjes.	<input type="checkbox"/>
Oriëntatie op boek en verhaal	Ontdekt de samenhang tussen illustratie en tekst.	<input type="checkbox"/>
	Heeft ervaring opgedaan met boeken en de manier waarop boeken (voor)gelezen worden.	<input checked="" type="checkbox"/>
	Ontdekt de structuur in verhalen.	<input type="checkbox"/>
	Kan de inhoud van het boek al een beetje voorspellen op basis van de omslag van het boek.	<input type="checkbox"/>
	Kan een verhaal na vertellen aan de hand van een plaatjesboek.	<input type="checkbox"/>
	Kan de leidster nadoen als zij stukjes uit het boek uitbeeldt.	<input type="checkbox"/>
Oriëntatie op geschreven taal	Ontdekt dat tekens gebruikt worden om iets te vertellen of leren.	<input type="checkbox"/>
	Ervaart dat dingen die opgeschreven zijn je iets kunnen leren.	<input type="checkbox"/>
	Ervaart dat dingen die je zegt, opgeschreven kunnen worden.	<input type="checkbox"/>
	Ontdekt het verschil tussen 'lezen' en 'schrijven'.	<input type="checkbox"/>
	Bladert door (prenten)boeken en speelt alsof hij eigen en andermans teksten kan 'lezen'.	<input type="checkbox"/>
	Kan, met behulp van volwassenen, eigen boodschappen in een primitieve 'geschreven' versie vastleggen.	<input type="checkbox"/>
Fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe	Wordt zich bewust van klanken in woorden.	<input type="checkbox"/>
	Doet mee met spelletjes rond taal.	<input type="checkbox"/>
	Ontdekt de relatie tussen klanken en letters.	<input type="checkbox"/>
	Doet ervaring op met rijmen.	<input type="checkbox"/>
	Herkent symbolen.	<input type="checkbox"/>



Domein Taalbeschouwing		
Algemeen	Is op speelse wijze bezig met taal.	<input type="checkbox"/>
	Wordt zich bewust van eigen taalgebruik.	<input type="checkbox"/>
	Wordt zich bewust dat je over taal kan praten.	<input type="checkbox"/>

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Het kind...		
Domein Zelfbeeld/ Ontwikkeling van identiteit	Benoemt zichzelf als 'ik'.	<input type="checkbox"/>
	Gebruikt en begrijpt het woord 'wij'.	<input type="checkbox"/>
	Ontdekt de verschillen en overeenkomsten tussen zichzelf en de andere kinderen in de groep.	<input type="checkbox"/>
	Toont non-verbaal eigen gevoelens.	<input type="checkbox"/>
	Kan basisemoties onderscheiden.	<input type="checkbox"/>
	Krijgt controle over zichzelf.	<input type="checkbox"/>
Domein Ontwikkeling van zelfstandigheid	Voelt zich op zijn/haar gemak in de eigen groep.	<input checked="" type="checkbox"/>
	Durft te experimenteren/ probeert nieuwe dingen uit om grenzen te ontdekken.	<input type="checkbox"/>
	Weet dat 'nee' zeggen een reactie oplevert van de ander.	<input type="checkbox"/>
	Kan aangeven dat het hulp nodig heeft.	<input checked="" type="checkbox"/>
	Wil graag dingen zelf doen.	<input type="checkbox"/>
	Leert ervaren wat hij/zij al kan.	<input type="checkbox"/>
	Kan zich waarschijnlijk grotendeels zelf redden .	<input checked="" type="checkbox"/>
	Helpt actief mee met het opruimen van de gebruikte materialen.	<input type="checkbox"/>
Domein Sociaal gedrag/ ontwikkeling van sociale vaardigheid	Kijkt veel naar andere kinderen.	<input checked="" type="checkbox"/>
	Deelt ervaringen met een ander.	<input type="checkbox"/>
	Probeert om met andere kinderen te spelen.	<input checked="" type="checkbox"/>
	Kan al een beetje met andere kinderen iets delen.	<input type="checkbox"/>
	Neemt een afwachtende houding aan bij het samenspel.	<input checked="" type="checkbox"/>
	Zorgt voor andere kinderen.	<input type="checkbox"/>



Het kind...		
	Kan anderen al een beetje helpen en vindt dat ook fijn om te doen.	<input type="checkbox"/>
	Kan van tijd tot tijd op zijn/haar beurt wachten.	<input type="checkbox"/>
	Denkt en handelt nog vanuit zichzelf bij wat mag en niet mag.	<input type="checkbox"/>
	Staat open voor nieuwe situaties en opdrachten.	<input type="checkbox"/>
	Kan eenvoudige gevoelens bij anderen waarnemen (inschatten).	<input type="checkbox"/>
	Begint bewust patronen te ontdekken in het eigen gedrag en het gedrag van anderen.	<input type="checkbox"/>
	Toont belangstelling en sympathie voor andere kinderen.	<input checked="" type="checkbox"/>
	Accepteert dat het niet alles even goed kan.	<input type="checkbox"/>
	Maakt aan een ander kind duidelijk wat hij/zij wel/niet wil.	<input type="checkbox"/>
	Domein Werkhouding en concentratie	Denkt en reageert vooral intuïtief.
Heeft plezier in het leren van nieuwe dingen.		<input type="checkbox"/>
Kan rustig werken voor een kortdurende periode.		<input checked="" type="checkbox"/>
Probeert zelf problemen op te lossen tijdens het werken.		<input checked="" type="checkbox"/>
Kan een bekende opdracht die duidelijk is, zelfstandig uitvoeren.		<input checked="" type="checkbox"/>
Reactie uitgever	We hebben even gekeken naar uw beoordeling en zijn geschrokken van het feit dat u peutervolgsystemen beoordeelt op criteria van groep 1 en 2 van de basisschool zoals geletterdheid. (...) De ergste omissie is het achterwege laten van het spel.	

